YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

9 päivänä maaliskuuta 2006 *

Asiassa C-65/04,

jossa on kyse EA 141 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 13.2.2004,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään L. Ström van Lier ja J. Grunwald, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehinään C. Jackson ja C. Gibbs, avustajinaan D. Wyatt, QC, ja barrister S. Tromans, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään R. Abraham, G. de Bergues, E. Puisais ja C. Jurgensen, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari), K. Lenaerts ja E. Levits,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.10.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.12.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ei ole noudattanut säteilyvaaratilanteessa tarvittavia suojelutoimenpiteitä ja noudatettavia ohjeita koskevien tietojen antamisesta väestölle 27 päivänä marraskuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/618/Euratom (EYVL L 357, s. 31; jäljempänä direktiivi) 5 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säteilyvaaratilanteessa mahdollisesti altistuvalle väestölle ennalta tietoa Gibraltarin paikallisesta hätäsuunnitelmasta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 EA 30 ja EA 31 artiklassa määrätään, että Euroopan yhteisössä vahvistetaan perusnormit väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

3 Direktiivin, joka on annettu EA 31 artiklan perusteella, tarkoituksena on sen 1 artiklan mukaan "määritellä yhteisön tasolla väestölle tiedottamisen toimenpiteitä ja menettelytapoja koskevat yhteiset tavoitteet, joiden päämääränä on parantaa väestön suojelemista säteilyvaaratilanteen yhteydessä".

4 Direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on valvottava, että säteilyvaaratilanteessa mahdollisesti altistuvalle väestölle tiedotetaan tilanteessa tarvittavista suojelutoimenpiteistä sekä toimintatavoista, joita on noudatettava säteilyhätätilanteessa.

– –

3. Tämä tieto toimitetaan 1 kohdassa tarkoitetulle väestölle ilman eri pyyntöä.

– –"

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

5 Vuoden 2000 kuluessa komissio sai useita kanteluja, jotka liittyivät Gibraltarin satamassa mainitun vuoden toukokuusta lähtien Yhdistyneen kuningaskunnan laivaston ydinkäyttöisellä sukellusveneellä "Tireless" suoritettuihin korjaustöihin mainitun sukellusveneen ydinreaktoriin vaikuttaneen tapahtuman johdosta.

6 Komissio kehotti 10.10.2000 päivätyllä kirjeellä Yhdistynyttä kuningaskuntaa toimittamaan sille tiedot, jotka väestölle oli annettu säteilyvaaratilanteessa tarvittavista suojelutoimenpiteistä ja noudatettavista toimintatavoista.

7 Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset esittivät 14.11.2000 antamassaan vastauksessa, että Euratomin perustamissopimusta ei sovelleta ydinenergian sotilaskäyttöön. Ne kuitenkin ilmoittivat, että Gibraltarin aluetta varten on olemassa toimintasuunnitelma nimeltä Gibraltar Public Safety Scheme (jäljempänä Gibpubsafe), johon oli mahdollista tutustua Gibraltarin yleisessä kirjastossa.

8 Koska komissio katsoi, että Gibpubsafe ei ollut direktiivin mukainen, komissio antoi 21.3.2002 Yhdistyneelle kuningaskunnalle virallisen huomautuksen. Siinä se esitti muun muassa, että säteilyvaaratilanteessa mahdollisesti altistuvan väestön tiedottamisen menettelytapojen osalta pelkkää Gibpubsafen asettamista saataville yleiseen kirjastoon ei voitu pitää direktiivin asianmukaisena täytäntöönpanona.

9 Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset vastasivat tähän viralliseen huomautukseen 17.5.2002 päivätyllä kirjeellä. Tässä kirjeessä mainitut viranomaiset tyytyivät esittämään syitä, joiden vuoksi ne katsoivat, että sotilaslaitteiden ydinkäyttövoimaan liittyvä toiminta ei kuulu Euratomin perustamissopimuksella yhteisölle tulleisiin tehtäviin.

10 Yhdistyneelle kuningaskunnalle 23.10.2002 osoitetussa perustellussa lausunnossa komissio väitti muun muassa, että Euratomin perustamissopimuksen toisen osaston III luvussa ei suljettu pois sotilastoiminnasta peräisin olevaa ionisoivaa säteilyä, ja

kehotti tämän jäsenvaltion viranomaisia noudattamaan tämän perustellun lausunnon toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden määräajassa sen vastaanottamisesta lukien.

11 Koska nämä viranomaiset pysyivät kannassaan mainittuun lausuntoon 20.12.2002 antamassaan vastauksessa, komissio päätti nostaa esillä olevan kanteen.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten ja väliintulijan vaatimukset

12 Ranskan tasavalta hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan Yhdistyneen kuningaskunnan vaatimuksia yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 16.6.2004 antamalla määräyksellä.

13 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– toteaa, että Yhdistynyt kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut säteilyvaaratilanteessa mahdollisesti altistuvalle väestölle ennalta tietoa Gibraltarin paikallisesta hätäsuunnitelmasta, ja

– velvoittaa Yhdistyneen kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

14 Yhdistynyt kuningaskunta ja Ranskan tasavalta vaativat, että kanne on hylättävä ja komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kanne

15 Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio kehotti Yhdistynyttä kuningaskuntaa toimittamaan sille tiedot, jotka väestölle oli direktiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaisesti annettu säteilyvaaratilanteessa tarvittavista toimenpiteistä, sen johdosta, että Yhdistyneen kuningaskunnan laivaston ydinkäyttöinen sukellusvene "Tireless" pysäytettiin korjauksia varten Gibraltarin satamaan toukokuussa 2000.

16 Yhteisöjen tuomioistuin on jo ratkaissut kysymyksen siitä, voiko ydinenergian sotilaskäyttö kuulua Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan, asiassa C-61/03, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 12.4.2005 antamassaan tuomiossa (Kok. 2005, s. I-2477).

17 Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi aluksi, että useissa Euratomin perustamissopimuksen määräyksissä annetaan komissiolle huomattavia valtaoikeuksia, joiden perusteella se voi säädöksin tai yksittäisiä päätöksiä sisältävin lausunnoin puuttua aktiivisesti eri toiminta-aloihin, jotka liittyvät ydinenergian käyttöön yhteisössä. Esimerkkinä yhteisöjen tuomioistuin mainitsi paitsi terveyden suojelua koskevat kyseisen perustamissopimuksen toisen osaston III luvun määräykset ja

erityisesti EA 34, EA 35 ja EA 37 artiklan, myös kyseisen toisen osaston I luvun määräykset, jotka koskevat tutkimuksen kehittämistä, ja korosti, että näiden määräysten sanamuodossa ei millään tavalla täsmennetä, onko täten säännelty toiminta yksinomaan siviilitoimintaa (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 35 kohta).

18 Sitten yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällaisten määräysten soveltaminen sotilaallisiin laitoksiin ja tutkimusohjelmiin sekä muuhun sotilaalliseen toimintaan voisi olla omiaan vaarantamaan jäsenvaltioiden keskeiset maanpuolustukselliset edut (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 36 kohta).

19 Näiden seikkojen perusteella yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun otetaan huomioon, että Euratomin perustamissopimukseen ei sisälly poikkeusmääräystä, jossa vahvistettaisiin yksityiskohtaiset säännöt jäsenvaltioiden oikeudesta vedota näihin keskeisiin etuihin ja puolustaa niitä, voidaan näin ollen päätellä, että sotilastoiminta jää kyseisen perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 36 kohta).

20 Komissio myöntää, että esillä olevassa asiassa ja asiassa, jonka johdosta annettiin tuomio asiassa komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, on kyse samasta oikeudellisesta kysymyksestä.

21 Istunnossa komissio kuitenkin täsmensi, että tiedot, jotka jäsenvaltioiden on laitettava väestöjensä saataville säteilyvaaratilanteessa tarvittavista suojelutoimenpiteistä direktiivin 5 artiklan nojalla, eivät kuulu sotilaalliseen vaan väestönsuojelun

alaan. Tämän direktiivin soveltaminen ei siis voi haitata jäsenvaltioiden sotilaallisia etuja.

22 Tällaista perustelua ei voida hyväksyä.

23 On näet riidatonta, että tässä asiassa ydinenergian lähde on sotilaallinen.

24 Jos hyväksyttäisiin, että tällaisessa tilanteessa direktiivin 5 artiklassa säädetty velvoite kuitenkin sitoo jäsenvaltioita, olisi tunnustettava, että Euratomin perustamissopimuksen terveyden suojelua koskevilla määräyksillä ja erityisesti EA 31 artiklalla, joka on tämän direktiivin perustana, olisi eri soveltamisala kuin tämän perustamissopimuksen muilla määräyksillä.

25 Euratomin perustamissopimuksen määräysten sovellettavuus sotilastoimintaan riippuisi siis niiden velvoitteiden luonteesta ja laajuudesta, joita näillä määräyksillä asetetaan jäsenvaltioille. Näin ollen jokaisessa yksittäistapauksessa olisi arvioitava, miten näiden velvoitteiden täytäntöönpano voisi haitata jäsenvaltioiden keskeisiä maanpuolustuksellisia etuja.

26 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 31 kohdassa perustellusti todennut, yhteisöjen tuomioistuin on hylännyt tämän väitteen edellä mainitussa asiassa

komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta antamassaan tuomiossa. Tästä tuomiosta näet ilmenee erittäin selvästi, että ydinenergian sotilaskäyttö jää Euratomin perustamissopimuksen kaikkien määräysten soveltamisalan ulkopuolelle, eikä pelkästään tiettyjen näistä määräyksistä.

27 Koska johdetun oikeuden säännösten soveltamisala ei voi mitättömyyden uhalla ylittää niiden oikeudellisen perustan soveltamisalaa, se, että EA 31 artiklaa ei sovelleta sotilastoimintaan, merkitsee välttämättä sitä, että direktiiviä ei sovelleta mainittuun toimintaan.

28 On kuitenkin todettava, että tämä toteamus ei lainkaan vähennä sen tavoitteen oleellista merkitystä, joka koskee väestön terveyden sekä ympäristön suojelemista ydinenergian käyttöön liittyviä vaaroja vastaan, mukaan lukien käyttö sotilastarkoitukseen. Sikäli kuin Euratomin perustamissopimus ei tarjoa yhteisölle erityistä keinoa tähän tavoitteeseen pyrkimiseksi, ei voida sulkea pois sitä, että asianmukaisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä EY:n perustamissopimuksen tältä osin merkityksellisten määräysten perusteella (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 44 kohta).

29 Näin ollen on todettava, että direktiivin 5 artiklan 3 kohdalla ei velvoiteta ydinkäyttöisen sotilassukellusveneen korjauksen yhteydessä Yhdistynyttä kuningaskuntaa tiedottamaan säteilyvaaratilanteessa mahdollisesti altistuvalle väestölle siihen sovellettavista terveydensuojelutoimenpiteistä.

30 Komission kanne on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

31 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Yhdistynyt kuningaskunta on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Saman työjärjestyksen 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset